

Krystian Czub

ZJAZD KATOLICKI W GOSTYNIU I KORONACJA CUDOWNEGO OBRAZU MATKI BOSKIEJ ŚWIĘTOGÓRSKIEJ W 1928 ROKU

Największym wydarzeniem w Gostyniu w dwudziestoleciu międzywojennym był IX Zjazd Katolicki połączony z koronacją Cudownego Obrazu Matki Boskiej Świętogórskiej. Wzięło w nim udział kilkanaście tysięcy osób, choć w prasie pojawiły się nawet astronomiczne dane, szacujące frekwencję na ponad 50 tysięcy. Blisko 500 uczestników stanowili goście specjalni i pielgrzymi. W przygotowanie uroczystości zaangażowała się społeczność miasta i powiatu.

Przeprowadzenie procesu koronacyjnego trwa z reguły kilka lub kilkanaście lat. Zatem księża filipini przygotowywali się do uroczystości starannie przez wiele lat, dokonując między innymi odnowienia świątyni. Dekret koronacyjny Gostyńskiej Róży Duchownej został oficjalnie obwieszczony przez papieża Piusa XI 2 marca 1928 roku. Filipini natychmiast ogłosili wśród wiernych zbiórkę pieniędzy i kosztowności na wykonanie dwóch koron. Ofiarność była ogromna. Część darów stanowiła biżuteria wielkiej wartości artystycznej i historycznej, przechowywana w rodzinnych skarbcach. Złotnikiem, który wykonał korony, był Wiktor Gontarczyk z Warszawy. Polecił go osobiście prymas August Hlond.

Pierwsza informacja w miejscowej prasie ukazała się 28 kwietnia 1928 roku w numerze 33. „Orędownika Gostyńskiego”. Zawierała program obchodów IX Zjazdu Katolickiego podpisany przez księdza Józefa Prądkyńskiego, ówczesnego Sekretarza Generalnego Ligi Katolickiej. Termin uro-

czystości wyznaczono na 23 i 24 czerwca 1928 roku. Najważniejszym punktem zjazdu miała być koronacja Cudownego Obrazu Matki Boskiej Świętogórskiej. Program wcześniej przedłożono do zatwierdzenia prymasowi kardynałowi Augustowi Hlondowi, który akceptacji takiej udzielił.

Niebawem powołano Komitet Zjazdu, wybierając na przewodniczącego księdza Kazimierza Szreybrowskiego, dziekana gostyńskiego, proboszcza miejscowej fary. Z powodu ogromu czekających zadań ustanowiono aż czternaście komisji tematycznych. Dziekan oraz ksiądz Władysław Służałek, przełożony filipinów, zostali przewodniczącymi komisji nabożeństw. Mieczysław Hejnowicz wybrano przewodniczącym komisji referatów i zebrań. Ksiądz Kazimierz Szreybrowski i Józef Woziwodzki mieli stać na czele komisji przyjęć dostojników, Bogdan Kiełmiński został szefem komisji skarbowej, Waław Kubowicz – komisji kwaterunkowej, a Kalikst Jankiewicz – komisji odpowiedzialnej za przemarsz ulicami Gostynia. Franciszka Polaszka i Władysław Stachowski uczyniono głównymi odpowiedzialnymi za dekoracje, powierzając im współprzewodnictwo takiej komisji. Przewodniczącym komisji propagandowej został Władysław Kołomłocki, komisji kolejowej – Józef Stańkiewicz, zaś sanitarnej – dr Ludwik Babiak. Szefową komisji wystawy książek została Maria Woziwodzka, a komisji rautowej (odpowiedzialnej za bale) – Tekla Potworowska. Na czele komisji lokomocji miejscowej stanął Michał Hensel, a sekretarzem Komitetu, w randze przewodniczącego komisji informacyjnej, został Kazimierz Peisert.

Na spotkaniu 27 maja 1928 roku uzgodniono już w szczegółach przebieg uroczystości zjazdowych. Spodziewano się tysięcy gości i pielgrzymów. Dla 4000 osób starano się zabezpieczyć noclegi na terenie miasta. Ostatecznie ustalono też skład Komitetu Ogólnego IX Zjazdu Katolickiego. Przedstawiał się on następująco: ksiądz Kazimierz Szreybrowski – przewodniczący, ksiądz Władysław Służałek, Józef Woziwodzki, Kazimierz Peisert – sekretarze, Roman Sura (przewodniczący Rady Miejskiej w Gostyniu) – skarbnik. Tak wyglądał Zarząd. Członkami nadzwyczajnymi byli zaś: dr Ludwik Babiak, Franciszka Bartlewiczowa, Jan Biedermann, Wincenty Dabiński (starosta gostyński), Adam Eitner (zastępca burmistrza Gostynia), Jan Graczyk (burmistrz Krobi), Mieczysław Hejnowicz, Michał Hensel, Kalikst Jankiewicz, Szczepan Kaczmarek, Bogdan Kiełmiński, Władysław Kołomłocki, Waław Kubowicz, Jan Kaniewski, Jan Kurnatowski, Władysław Lange (burmistrz Ponieca), Dobrogost Lossow, Maria Lossow, ksiądz Jan Ludwiczak (proboszcz w Domachowie), ksiądz Franciszek Olejniczak, Jacek Piwecki, Franciszek Polaszek, Edward Potworowski, Tekla Potworowska, Kajetan Piotrowski, Zygmunt Psarski, Antoni Przybecki, Józef Stańkiewicz, Stefania Stańkiewiczowa, Teofil Stachowski (powiatowy inspektor szkolny), Feliks Stefaniak, ksiądz Bronisław Siczynski (proboszcz w Strzelcach Wielkich), ksiądz dr Ludwik Sobkowski (proboszcz w Starym Gostyniu), Stani-

sław Taczanowski, Jan Trafankowski (burmistrz Piasków), Maria Woźwodzka, Ludwika Żółtowska, kpt. Michał Ziemiański, Zieliński.

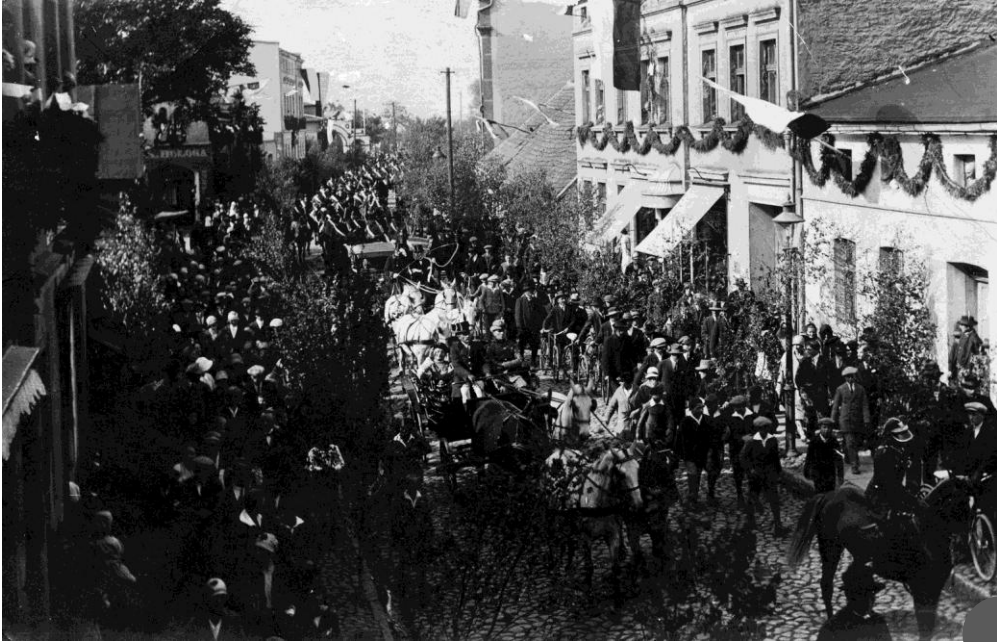
Analizując skład Komitetu, łatwo wyciągnąć wniosek, iż w przedsięwzięciu tym uczestniczyli ziemianie, duchowni, władze miejskie, mieszczaństwo i włościanie niemal z całego ówczesnego powiatu gostyńskiego. W Komitecie znaleźli się wszyscy burmistrzowie okolicznych miast (w tym czasie wakował jednakże urząd burmistrza Gostynia. Karol Krawczyk zaprzysiężony został 30 czerwca 1928 roku), znaczniejsi ziemianie, a także przewodniczący organizacji katolickich i świeckich. Nie zabrakło urzędników powiatowych, przedsiębiorców i kupców.

W „Orędowniku Gostyńskim” 16 czerwca Irena Stablewska zamieściła składający się z 26 zwrotek wiersz *W przeddzień Koronacji Matki Boskiej w Klasztorze Filipinów u Świętej Góry*. W tym samym numerze obszernie informowano gostynian o przebiegu prac przygotowawczych do zjazdu. Ze stanu finansów zdał relację przewodniczący tej komisji Bogdan Kiełmiński. Podał, iż do tej chwili uzbierano sumę 2000 złotych, a magistrat gostyński przekazał kolejne 3000 złotych. Jednakże koszt wynajęcia specjalnego pociągu do transportu gości wynosił 1500 złotych, a audycja radiowa – następne 1600 złotych. Patrzono w przyszłość z optymizmem. Członkowie komisji kwaterunkowej podali, iż zabezpieczyli noclegi dla 4000 osób. Najciekawsza wydaje się informacja komisji zdobniczej. Jej przewodniczący, Franciszek Polaszek, podał do publicznej wiadomości, że planowane jest postawienie siedmiu bram, które mają witać przybywających gości. Ich lokalizację przewidziano między innymi w następujących miejscach: obok dworca kolejowego, „Bombonierzy” (przy dzisiejszej ulicy Powstańców Wielkopolskich 10), przy torze kolejowym (na dzisiejszej ulicy Jana Pawła II) i przy ulicy 3 Maja (obecnie ulica Wrocławska). Z funkcji przewodniczącego komisji sanitarnej zrezygnował dr Ludwik Babiak, który od tego momentu całkowicie poświęcił się przygotowaniu audycji radiowej. Jego miejsce zajął dr Stefan Szyberna.

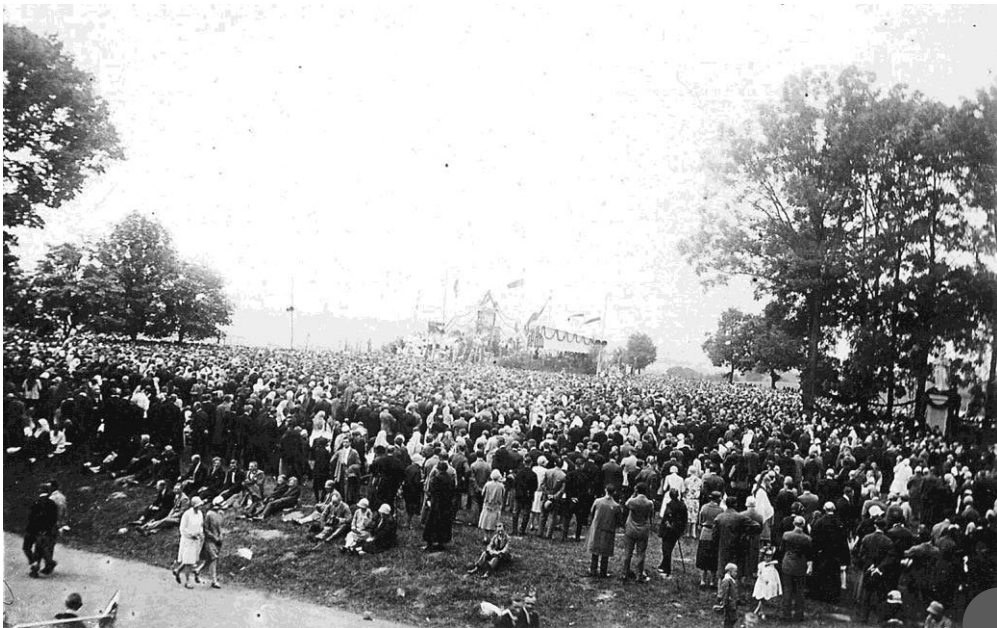
Następny numer „Orędownika Gostyńskiego” wyglądał podobnie. Na pierwszej stronie znalazł się znów utwór poetycki Ireny Stablewskiej, ale inny w treści. Spośród informacji relacjonujących przygotowania do zjazdu, najciekawsze wydają się być te o stanie budżetu przedsięwzięcia, szczegółowy plan przemarszu przez Gostyń, rozkład jazdy pociągów specjalnych oraz plan wydania okolicznościowej jednodniówki. Do 20 czerwca 1928 roku pozyskano 8000 zł, zaś stan dotychczasowych wydatków zamknął się kwotą 5500 zł. Poinformowano czytelników, iż do gostyńskich sklepów księgarsko-papierniczych sprowadzono wszelkie niezbędne akcesoria do dekoracji domów i okien.

Kolejny numer „Orędownika” ukazał się 23 czerwca 1928 roku. Nie może zatem dziwić, iż na pierwszej stronie ukazał się obszerny afisz witający

gości zjazdowych. Ponadto zamieszczono kilka mniej istotnych informacji dotyczących największego w Gostyniu w dwudziestoleciu międzywojennym przedsięwzięcia.

Przejazd gości zmierzających na uroczystości koronacyjne (Gostyń, ul. Kolejowa)

Thumy wiernych na uroczystościach koronacyjnych

Uroczysta procesja przenosząca obraz Świętogórskiej Róży Duchownej z kościoła na oltarz koronacyjny

Prymas Polski kardynał August Hlond nakłada korony papieskie Piusa XI

W numerze 50. periodyku zamieszczono obszerną relację z przebiegu dwudniowych uroczystości. Z niej dowiadujemy się, iż gośćmi honorowymi byli prymas kardynał August Hlond i nuncjusz apostolski arcybiskup Francesco Marmaggi. Przybyli oni do granic powiatu gostyńskiego samochodem.

Tutaj nastąpiło powitanie. W imieniu przedstawicieli miasta i powiatu powitał gości starosta Wincenty Dabiński. Następnie kardynałowie przesiedli się do powozu dostarczonego przez Edwarda Potworowskiego i z Janem Kurnatowskim i Benedyktem Żółtowskim, w asyście 150 koni, ruszyli w kierunku Gostynia. Na czele maszerowała orkiestra 17. pułku ułanów.

Oltarz koronacyjny

Zapowiadana jednodniówka ukazała się w dniu zjazdu. Składała się z 8 stron formatu A4. Teksty zredagował Władysław Kołomłocki. Na pierwszej stronie opublikowano wiersz *Do Matki Boskiej*, bez podania autora. Dalej zamieszczono tekst informujący o celach i znaczeniu zjazdów katolickich oraz obszerny i szczegółowy program dwudniowej uroczystości. Na środkowych dwóch stronach podano niezbędne uczestnikom informacje o nabożeństwach, dyżurach lekarskich, imprezach towarzyszących, planowanych zbiórkach datków, miejscach parkowania dla automobili i powozów oraz godziny odjazdu pociągów. Następne strony poświęcono przedstawieniu historii Gostynia, kościoła na Świętej Górze oraz opisowi Cudownego Obrazu Matki Boskiej Gostyńskiej.

Z okazji zjazdu i koronacji wybito okolicznościowe medale w srebrze i brązie. Przygotowano też medaliki i plakietki. Opracowano specjalne książeczki i broszury, które miały przybliżyć wiernym historię miejsca. Wydano pocztówki. Układano okazjonalne wiersze i pieśni, publikowane na łamach

prasy katolickiej i lokalnej. Autorką wielu z nich była – wspomiana już – Irena Stablewska, poetka i pisarka z Zalesia, pisząca pod pseudonimem „Iry”.

Jednodniówka Gostyńska

z okazji
IX. Zjazdu Katolickiego
 połączonego
z Koronacją Cudown. Obrazu **Matki Boskiej Gostyńskiej**

Gostyń, Woj. Poznańskie.Dnia 23. i 24. czerwca 1928 r.

DO MATKI BOSKIEJ!

My słabi, mali, lecz wierzący w Ciebie
 Matko Najświętsza — błagamy w pokorze,
 Ześlij nam ducha i pomóż w potrzebie,
 Wszak Twe orędzie w niebie wszystko może!

Królowo Niebios i Korony Polskiej,
 Co w Ostrobramskiej panujesz kaplicy,
 Niech głos modlitwy, jak harfy celskiej
 Dźwięk — przed tron pójdzie Twój — Bogarodzicy!

Panno, co Jasnej bronisz Częstochowy,
 Matko Kodeńska. słynąca cudami,...
 Nisko przed Tobą dziś schylamy głowy,
 Z prośbą serdeczną: „Módl się Ty za nami!“...

Otoć w Gostyniu — hen — na Świętej Górze
 Koronę złotą włożą Ci na skronie....
 I w nowej wejdiesz krasie i purpurze,
 Królując sercem w swej nowej koronie!

Dziś do stóp Twoich, Matko litościwa
 Idziemy wszyscy — dzieci Twoje wierne,
 Wiara nas wiedzie gorąca i żywa....;
 Obróć więc ku nam oczy miłosierne,

Błogosław Zjazd nasz, daj siłę, wytrwałość,
 Prowadź po jasnym, czystym cnoty szlaku,
 Aby z nas każdy, — boć tworzymy całość,—
 Stał się rycerzem z pod Twojego znaku.!

Nakładem Drukarni A. Skrzyneckiego.Pod red. prof. Wład. Kotłomickiego.

TREŚĆ: Do Matki Boskiej — wiersz. Cel i znaczenie Zjazdów Katolickich. Program Zjazdu IX w Gostyniu. Szczegółowe informacje Zjazdowe. Krótka historia miasta Gostynia. Krótki opis kościoła na Św. Górze. O cudownym obrazie M. B. Gostyńskiej.

Cena gr. 30.

Pierwsza strona okolicznościowej Jednodniówki Gostyńskiej

24 czerwca 1928 roku o godzinie 10.00 rozpoczęła się uroczystość na placu przed świątynią. Oczekiwanym finałem była koronacja Cudownego Obrazu. Obrzędu tego dopełnił prymas kardynał August Hlond w asyście wielu dostojników kościelnych i świeckich. W uroczystości wzięli udział między innymi: arcybiskup Francesco Marmaggi – nuncjusz apostolski w Polsce, biskup Władysław Krynicki – biskup pomocniczy wrocławski, biskup Antoni Laubitz – biskup pomocniczy gnieźnieński, biskup Karol Radoński – biskup diecezjalny wrocławski, Karol Niezabytowski – minister rolnictwa, Piotr Dunin-Borkowski – wojewoda poznański, Ludwik Begale – starosta poznański i generał dywizji Kazimierz Antoni Dzierżanowski – dowódca Okręgu Korpusu nr VII w Poznaniu. Złotą koronę, wysadzaną drogimi kamieniami, niósł rycerz maltański hrabia Edward Mycielski, wiceprezes cukrowni we Wrześni. Po akcie koronacyjnym zabrzmiało gromkie *Te Deum*.

Gostyńskie uroczystości odnotowała prasa lokalna i regionalna (między innymi: „Głos Leszczyński”, „Głos Polski”, „Kurier Nowy”, „Dziennik Poznański”, „Dziennik Bydgoski”, kościańska „Gazeta Polska”, „Przewodnik Katolicki”), ale także krajowa. Artykuły na ten temat pojawiły się nawet w gazetach polonijnych za oceanem.

Bibliografia

- Jednodniówka Gostyńska* wydana z okazji IX. Zjazdu Katolickiego połączonego z Koronacją Cudwn. Obrazu Matki Boskiej Gostyńskiej, Gostyń 1928.
Kiptowa Maria, *Pokłosie koronacyjne*, „Kronika Gostyńska” 1928, nr 1, s. 12-13.
Marciniak Katarzyna, *Czas pielgrzymowania*, [w:] *Dom cudów Maryi 1512-2012. Pamiątka jubileuszu 500-lecia uznania cudów na Świętej Górze w Gostyniu*, Gostyń 2015.
„Orędownik Gostyński” 1928, nr 33-50.
Kongregacja Oratorium św. Filipa Neri. Pamiątka jubileuszu 350-lecia na Świętej Górze Gostyńskiej, Gostyń 2018.
„Przewodnik Katolicki” 1928, nr 25.
Sobczak-Jaskulska Renata, *Korony z obrazu Świętogórskiej Róży Duchownej, Dom cudów Maryi 1512-2012. Pamiątka jubileuszu 500-lecia uznania cudów na Świętej Górze w Gostyniu*, Gostyń 2015.